

Թարկուած ըլլալով ասորական ազդեցութեան, պահպանած է իւր ծոցը բազմաթիւ մնացորդներ ասորական գրականութենէն, որոնց շատերուն սկզբնագիրները կորսուած են եւ հայն է միայն վկայ անոնց գոյութեան: Բառամշտարկ զանց-չէ առած նշանակել իւրաքանչիւր տեղ հայերէն Թարգմանութիւնները, որչափ անոնք ծանօթ եղած են իրեն՝ ոչ հայերէնագէտին, հրատարակութեամբ: Դժբախտաբար իրեն անմատչելի մնացած են Մատենադարան Թարգմանութեան նախնեաց եւ հայերէն շեռագրաց ցուցակները, ուր պիտի գտնէր մեծ թուով Թարգմանութիւններ ասորի հեղինակներու գրութեանց: Կարող էինք տալ ընդարձակ ցանկ մը այսպիսի Թարգմանութեանց, զոր վերապահելով ուրիշ առթի՝ կը յիշենք հոս միայն Եփրեմի Գործք Առաքելոցի, Եզեկիէլի տեսլեան մեկնութիւնները, Կցուրդքը, Զենոբ Գաղիւրեցւոյ 5 ճառերը, Գանիէլ Ասորւոյ Սաղմոսաց Մեկնութիւնը, Յակոբ Սրճեցւոյ 18 ճառերը, Իշաւխան կամ Յեշու քահանայի (= Abdišo barika † 1318) Գիրք ի վերայ բնութեան, Յովհ. Ոսկեբերանի Մեկնութիւն Յովհաննու (մէկ մասին) եւն, որոնք նկատի չեն առնուած Baumstarkէն:

Հ. Ն. ԱԿՈՆՏԱՆ

ԱՅԼԵԻԱՅԼԸ

1. Ապուսայիդ բժիշկ: — Մեր բժշկական Մատենագրութեան մէջ իր Մարդակազմութեամբ միայն ծանօթ Ապուսայիդ բժիշկը, որուն վրայ նախ Արեւելքի (1889) եւ յետոյ Հանդէս Ամս.ի մէջ (1892, էջ 333—36) գեղեցիկ ուսումնասիրութիւն մը գրած է Դոկտ. Վ. Թորգոմեան, նոյն է Աբու-Նասր Սայիդ Բէն Աբի ալ-Խայի ալ-Մասիհի իրն իսա ալ Մուստաբբեր սարկաւագապետին հետ, որուն ասորերէն մէկ բժշկարանը կը ծանօթացնէ Ասքատ, Revue de l'Orient Chrétien, 1920—1921, էջ 205, զոր սակայն փոխանակ ԺԲ դարու՝ ԺԴ դարու գործ կը համարի:

Կ. Յ. ԲԱՍՄԱՋԵԱՆ

2. «Պատմութիւն Եօթն Իմաստասիրաց», մատենին առաջին տպագրութիւնը 1696ին: — Հանդէս Ամսօրեայ 1921, էջ 481. «Պատմութիւն Եօթն Իմաստասիրաց հայ գրականութեան մէջ, վերնագրով ուսումնասիրութեան մէջ ըսուած էր Թէ՛ «Եօթն Իմաստասիրաց գիրքը», առաջին անգամ տպագրուած է 1693ին ի Կ. Պոլիս, եւ այս տպագրութենէն օրինակ մը կը գտնուի Երուսաղէմ Ս. Յակոբեանց վանքը ըստ Հ. Գ. Գալէմբեարեանի:

Որովհետեւ իմ «Յուցակ հայերէն տպագրութեանց», աշխատութեանս մէջ այդ թուականին այդ տպագրութիւնը իր կարգին անցած էր, հարկադրուեցայ Երուսաղէմի մատենադարանապետ Արժ. Մեսրոպ վարդապետ Նշանեանին գրել եւ մանրամասնութիւնը ուղբել: Պատասխան ընդունեցայ Թէ 1693 թուականին Կ. Պոլիս տպագրուած այնպիսի գիրք մը գոյութիւն չունի Մատենադարանին մէջ, այլ 1696ին տպագրութիւնը կայ: Կ'երեւի թուականի սխալմունք մը եղած է կ'ըսէ, որով այդ գրքին Ա. տպագրութիւնն է 1696ին:

Մանգիստ, 21 Յունիս 1922:

ՏՐԴԱՏ ԵՊՍ. ՊԱԼԵԱՆ

ԼԵՍԿԵՏԵՐ ՅՈՒՑԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ՈՐՈՆ-Բ ԿԸ ԳՏՆՈՒՒՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԵՏԵՆԱԳՐԱՐԱՆԻ ՄԷՋ Ի ՎԵՆԵՆԱ

1794—1921

(Հարաւահայկերէն)

- ԲԱԳԻՆ. Օրաթերթ, Կ. Պոլիս 1911/12, թ. 1—7 (73—79): — 1912, 1—2 (968—969), տես նաեւ «Ազատամարտ», [156]
- ԲԱԳՈՒԻ. 2ԱՅՆ. Օրաթերթ, Բագու 1913—1914: — Ա. տարի, թ. 1—152: Բ. տարի, թ. 1—14: Կը շարունակուի «Գործ» անունամբ: [157]
- ԲԱԶՄԱՎԷՊ. Ամսագիր. Վենետիկ. 1843—1921 (Ա.—ՀԸ. տարի): [158]
- ԲԱՆԱՍԻՐ. Տատնօրեայ, Մագրաս (Հնդ.) 1848—1849: — Ուրիշք միայն 1849 (Բ. Հատոր), թ. 37—39: Պալաս, թ. 1—36: [159]

ԲԱՆԱՍԻՐ. Ամսաթերթ, Կ. Պոլիս 1851—1852:
 Ա. տարի, թ. 1—12: Բ. տարի, թ. 1: — [160]
 1859 ին ալ թ. 1. զոր չունինք:
 — Պարիս 1899—1907 (Ա.—Բ. տարի): [161]
 ԲԱՄԲԻՌ. Հաբաթաթերթ, Կ. Պոլիս 1913,
 թ. 1: [161]
 ԲԱՆԲԵՐ. Գրականութեան եւ արուեստի վեցամե-
 սեայ, Ս. Պետերբուրգ 1903—1904, Ա.—Բ. [162]
 Գիւղ: [162]
 — Օրաթերթ, Կ. Պոլիս 1914, թ. 1—91, կը [163]
 Հարունակուի «Բանբեր վերջին լուր» անու-
 ամբ: [163]
 ԲԱՆԲԵՐ ՊԱՐՏԻՋԱԿԵԱՆ. Երբ անծանօթ: [164]
 2-նիւ: [164]
 ԲԱՆՈՒՌԻ ԿՈՒՒՒ. Ռոստ վ (նոր նախընտան) [165]
 1918: [165]
 2-նիւ: [165]
 ԲԱՆՈՒՌԻ ԽՕՍԳ. Պարու 1919: [166]
 2-նիւ: [166]
 ԲԱՆՈՒՌԻ ՉԱՅՆ. Արմաիր 1918: [167]
 2-նիւ: [167]
 — Տփղիս 1920: [168]
 2-նիւ: [168]
 ԲԱՆՈՒՐ. Ամսաթերթ, Ժընէվ 1904, թ. 1—2: [169]
 1906—1913 [170]
 ԲԱՐԻ ԼՈՒՐ. Կիսամսեայ, Բագու (Ա.—Բ. տարի): [171]
 ԲԵՄ. 1880: Ուր (անծանօթ): [171]
 2-նիւ: [171]
 — Ֆրէզնո 1915—1917. — Ա. տարի, թ. 1—7: [172]
 — Բ. տարի, թ. 1—5: — Գ. տարի, թ. [172]
 1—8: [172]
 ԲԺԻՀԿ. Ամսաթերթ 1911—1914 (Ա.—Գ. տարի): [173]
 — 1911 ին ի Տրապիզոն: — 1912—1914 ի [173]
 Կ. Պոլիս: [173]
 ԲԻՒՋԱՆԴԻՌՈՆ. Օրաթերթ, Կ. Պոլիս 1896— [174]
 1918 (Ա.—Բ. տարի): — 1911/12 (ԺՁ. [174]
 տարի), թ. 1—16 (4657—4672) լոյս կը [174]
 տեսնէ «Ռահվերայ» անուամբ: [174]
 Պոլիս 1916/17, թ. 6244: — 1917/18, թ. [174]
 6490, 6516—6518, 6693—7753: [174]
 ԲԻՒԹԱՆԵԱ. Նիկոմիդիա 1910: [175]
 2-նիւ: [175]
 — Տասնօրեայ, Իզմիր, Ատաբազար 1910—1912: [175]
 — 1910, թ. 1—29, Իզմիր, Ա.—Բ. տարի, [175]
 թ. 1—12: — 1911, թ. 1—24, թ. 13—19, [175]
 Գ. տարի, «Ատաբազար» — 1912, թ. 1—10: [175]
 Պոլիս 1912, թ. 3, 6, 7: [175]
 — Օրաթերթ, Կ. Պոլիս 1912, թ. 1—22 [175]
 (970—974), 6—16 (1052—1062), 17—22 [175]
 (1095—1100), տես նաեւ «Աշատամարտ» [175]
 ԲԻՒՐԱԿՆ. Ամսաթերթ, Կ. Պոլիս 1882—1908, [178]
 թ. 28 (Ա.—Բ. տարի): [178]
 Պոլիս 1882, թ. 3, 4, 6, 12: [178]
 ԲՈՐՈՒ. Ամսագիր, Թէհրան 1920: [179]
 2-նիւ: [179]

ԲՈՂԲՈՋ. Ամսաթերթ, Մարգուան 1911—1914 [180]
 (Ա.—Գ. տարի): [180]
 — (Խմբատիպ) Թալաս 1915, թ. 5 միայն, այն [181]
 եւս պակասաւոր: [181]
 — Ուր եւ Երբ անծանօթ: [182]
 ԲՈՅՐ (Չեռագիր). Կ. Պոլիս 1890? [183]
 ԲՈՒԺԱԿ. Ամսաթերթ, Փրավիտէն 1917—1919 [184]
 (Ա.—Գ.): [184]
 Պոլիս 1919, թ. 2—: [184]
 ԲՈՒՐԱՍԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ. Կիսամսեայ, Կ. Պոլիս [185]
 1888, թ. 1—19: [185]
 ԲՈՒՐԱՍԱՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ. Ամսագիր, Կ. Պոլիս, [186]
 1851, թ. 1—12 (Ա. Հատոր): — 1852, [186]
 թ. 1—8 (Բ. Հատոր): [186]
 ԳԱՍՏԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ. Կիսամսեայ. Գաշիւրէ [187]
 1913, թ. 1: [187]
 ԳԱՂԱՓԱՐ. Եռամսեայ Աթէնք-Լոնտոն 1894, [188]
 թ. 1 եւ 2: [188]
 — Երկօրեայ, Տփլիս 1916, թ. 61—63, 65, 68: [189]
 1917, թ. 121, 123 միայն: [189]
 2-նիւ: [189]
 — Օրաթերթ, Կ. Պոլիս 1909, թ. 1—42: [190]
 ԳԱՂՈՒԹ. Հաբաթաթերթ, Ռոսթով 1914, [190]
 թ. 1—23: [190]
 Պոլիս 1911, 15: [191]
 ԳԱՆՉ. Հաբաթաթերթ, Կ. Պոլիս 1885. ունինք [191]
 միայն էջ 1—16, 33—40, 49—56, 65—80, [192]
 97—112: [192]
 ԳԱՐԹԱԼ. Հաբաթաթերթ, Կ. Պոլիս 1909, [193]
 թ. 1—2: [193]
 ԳԱՐՈՒՆ. Ամսագիր, Տփլիս 1866, թ. 1—7: [194]
 Պոլիս 1909, թ. 6: [194]
 — Հաբաթաթերթ, Կ. Պոլիս 1909, թ. 1—24: [195]
 — Մոսկուա 1910—1912 (Ա.—Գ. Գիւղ): [196]
 — ՀԱՄԱՍՓԻՒՌ, Կարին (Երբ անծանօթ): [197]
 2-նիւ: [197]
 ԳԱՐՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ. Երկշաբաթաթերթ. [198]
 Զմիւռնիա 1862, թ. 1—18: [198]
 ԳԱԻԱՋԱՆ. (Խմբատիպ), Մարտի 1910, թ. 6 [299]
 միայն: [299]
 ԳԱԻԱՌ. Հաբաթաթերթ, Գորիս 1910, թ. 1— [200]
 35: [200]
 ԳԱԻԱՌԻ ՉԱՅՆ. Կիսաշաբաթաթերթ, Աւեր- [201]
 սանդրապոլ 1913—1914, թ. 1—10: [201]
 ԳԵՂԱՐՈՒԵՍ. Ամսաթերթ, Տփղիս 1908/9: [202]
 Գիւղ Ա.—Գ.: [202]
 ԳԵՂԱՓՈՆՔԻ. Ամսաթերթ, Տփղիս 1907, յաւե- [203]
 լուած «Տարազ»-ի: [203]
 ԳԵՂԱՌԻ. Ամար 1910: ունինք միայն 1910 [204]
 (Բ. տարի), թ. 4, Խմբատիպ եւ վերջին [204]
 թիւ տպ. ի Տրապիզոն: [204]
 ԳԵՂԱՌԻ. Վենետիկ 1901—1910 (Ա.—Զ. [205]
 տարի): [205]
 ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԴԻՊՈՒԱԾՆԵՐԸ. [206]
 Զմիւռնիա 1845, Տեաք Ա.: [206]

- ԳԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆ. Ամսաթերթ, Կ. Պոլիս 1885—1887 (Ա.—Գ. տարի): [208]
- ԳԻՏԱԿԻՑ (Խմորատիպ). Կ. Պոլիս 1909, թ. 1, 2, [209]
- ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ. Ամսաթերթ, Լոզան. 1904/5, Ա. տարի, թ. 1—12. — 1908/9, Բ. տարի, թ. 1—3:
- Պ—Լ— 1904, թ. 1: [210]
- ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ. Երկշաբաթաթերթ, Տփլիս, 1909—1914 (Ա.—Ե. տարի):
- Պ—Լ— 1914, թ. 14: [211]
- Ամսաթերթ, Կ. Պոլիս 1913—1914. Ա. տարի, թ. 1—11: — Բ. տարի, թ. 1, 8 և 9: [212]
- ԳՈՑԱՄԱՐՏ. Օրաթերթ, Չմիւռնիա 1920, թ. 1—82:
- Պ—Լ— Թ. 83: [213]
- ԳՈՐԾ. Ամսագիր, Շուշի 1882—1884 (Գիրք Ա.—Գ.): [214]
- Դաւրէժ 1903, թ. 1 (Իբր յայտարարութիւն): [215]
- Երկշաբաթաթերթ, Տփլիս 1908, թ. 1—4: [216]
- Օրաթերթ, Տփլիս 1908—1909. թ. 1—24: [217]
- Շարունակութիւն է «Բագուի Չայնի», Բագու 1914, թ. 1—28 (Կը շարունակուի «Արեւ» անուամբ): [218]
- ԳՈՒԹԱՆ. Ամսաթերթ, Պարիս 1901—1905 (Ա.—Ե. տարի): [219]
- ԳՈՒՄՐՈՒ. Ո՞ր եւ Երբ անծանօթ: [220]
- ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ. Ամսագիր, Կ. Պոլիս 1883—1888 (Ա.—Զ. տարի). (տես նաեւ «Շարժումն գրական եւ իմաստասիրական»): [221]
- ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԵԱՆՔ. Շաբաթաթերթ, Թիֆլիս 1908—1910: — Ա. եւ Բ. տարի, 1908/9, թ. 1—2: — Գ. տարի 1910, թ. 1: [222]
- ԳՐԱՍԵՐ. Կիսամսեայ (Խմոր.), Աղեքսանդրիա (Եգիպ.) 1904, թ. 1—11. 1905, թ. 1: [223]
- ԳՐԱՑՈՒՑԱԿ. Ամսատետր, Կ. Պոլիս 1893—1894: [224]
- ԳՐԻՉ. Ամսաթերթ, Կ. Պոլիս 1910, թ. 1—3: [225]
- Շաբաթաթերթ, Նախիջեւան 1912—1914: — Ա. տարի, թ. 1: — Բ. տարի, թ. 1—25: Գ. տարի, թ. 1: [226]
- ԳՐՈՇ. Երկշաբաթաթերթ, Բագու 1906/7: Չուշի: [227]
- ԴԱՅԼԱՅԼԻԿ. Պոստոն 1910, թ. 13—14 (Տես նաեւ «Չուռնա»): [228]
- Շաբաթաթերթ. (Տես նաեւ «Կոհակ») Կ. Պոլիս 1914, թ. 1 (188)—57 (242):
- ԴԱՆՈՒԲ. Կիսամսեայ, Ռուսչուկ 1891—1892, թ. 1—16: [230]
- ԴԱՇԻՆՔ. Օրաթերթ, Չմիւռնիա 1909—1919, թ. 1—1967. Իբրեւ շարունակութիւն «Արեւելեան Մամուլի», եւ ապա կը շարունակուի Դարձեալ նախկին անուամբ:
- Պ—Լ— Թ. 1664, 1790—1793, 1805, 1815, 1822, 1826, 1827, 1838, 1839: [231]
- ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ. Ամսագիր, Թէոդոսիա 1872—1874: Չուշի: [232]
- Չիքալօ 1903, թ. 3 միայն: [233]
- ԴԱՐ. Հաւաքածոյ ազգային, գիտական եւն հասունաց, Կ. Պոլիս 1889, Տետր Ա.: [234]
- ԴԱՐԲԻՆ (Խմորատիպ). Ռուսչուկ 1908, թ. 2 և 4 միայն: [235]
- Շաբաթաթերթ, Տփլիս 1911, թ. 1—4: [236]
- ԴԱՐՄԱՆ. Ամսաթերթ, Կ. Պոլիս 1920, թ. 1—12: 1921ին կը միանայ «Հայ Բուժական» հետ: [237]
- ԴԱՐՄԱՆ-ՀԱՅ ԲՈՒԺԱԿ. Ամսաթերթ, Կ. Պոլիս 1921, թ. 1—10: [238]
- ԴԱՓՆԻ. Կիսամսեայ, Չմիւռնիա 1919, թ. 1—2 միայն: [239]
- Կիսամսեայ, Չմիւռնիա 1921, Ա. տարի, թ. 1—6: [240]
- ԴԷՏ. Ամսաթերթ, Խարբերդ 1913/1914, թ. 1—12: [241]
- ԴԻՄԱԿ. Կիսամսեայ, Չմիւռնիա 1862, թ. 1—7: Պ—Լ— 1863, թ. 8—26: [242]
- ԴԻՈԳԵՆԷՍ. Ո՞ր եւ Երբ անծանօթ: Չուշի: [243]
- ԴԻՏԱԿ. Երկօրեայ, Կ. Պոլիս 1870—1874: Պ—Լ— 1870, թ. 5, 6, 8—10, 15, 16, 21, 25, 28, 33, 35, 43, 45, 50—53: — 1871, թ. 69—100: — 1874, թ. 101—105, 107—109, 112—119, 121, 124, 127, 128, 132, 134: [244]
- ԴԻՏԱԿ. Շաբաթաթերթ, Տփլիս 1906, թ. 1—12: (Ըստ յայտարարութեան թերթս պիտի կոչուէր «Մատենագէտ»): [245]
- ԴԻՏԱԿ ԲԻԻԶԱՆԴԵԱՆ. Կիսամսեայ, Վենետիկ 1812—1816 (Ա.—Ե. տարի):
- Պ—Լ— 1816, թ. 1—8, 15, 17—20: [246]
- ԴԻՏԱՐԱՆ. Կիսամսեայ, Բրուքլին 1921—1922, Ա.—Բ. տարի: [247]
- ԴՂԱԿ ԼՈՒՍԱՆՈՐԶԻ. Շաբաթաթերթ, Բոսճիօ-Քաթինօ 1909—1910 (Ա.—Բ. տարի): [248]
- ԴՊՐՈՑ. Ամսաթերթ, Վաղարշապատ 1874—1876: Պ—Լ— Ա. տարի, թ. 3: [249]
- Ամսաթերթ, Սամսոն 1914, թ. 1, 2: [250]
- ԴՊՐՈՑ-ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ (Խմորատիպ). Նորշէն (Մուշ) 1909, թ. 10 միայն: [251]
- ԴՐԱՆՏ. Երկշաբաթաթերթ, Կ. Պոլիս 1909—1910, թ. 1—8: [252]
- ԴՐՕՇԱԿ. Կիսամսեայ-ամսաթերթ, Ժընեւ 1891—1914, թ. 9 (Ա.—ԻԴ. տարի):
- (Շարունակելի է) Հ. Ռ. Բ.